

Motion till riksdagen 2008/09:U245

av Anne Ludvigsson och Yilmaz Kerimo (s)

Mänskliga rättigheter i Turkiet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydliga krav på Turkiet för att möjliggöra EU-medlemskap.

Motivering

Turkiet har sedan valet 2007 haft en mycket turbulent inrikespolitisk situation. Den turkiska riksåklagaren lämnade i februari 2008 in en anmälan till författningsdomstolen om att förbjuda det islamorienterade regeringspartiet AKP, det prokurdiska DTP och att förhindra all politisk verksamhet för 71 AKP-politiker under fem år, inklusive president Gül och premiärminister Erdogan. I åtalet angav den starkt kemalistiske åklagaren att AKP hade brutit mot grundlagens sekulära principer och att partiets företrädare utnyttjar den demokratiska processen för att driva Turkiet mot en islamistisk statsbildning baserad på sharialagar.

Många ansåg detta vara ett försök till en juridisk statskupp. Med en rösts övervikt friades AKP genom Högsta domstolens beslut i augusti 2008 och partiet undgick stängning. Förvaltningsdomstolens och militärens makt att stänga demokratiskt valda partier är inte acceptabel i en demokrati och måste ses som en varningssignal om hur skör reformprocessen och den framväxande demokratin är. Denna gång misslyckades den juridiska statskuppen, även om de grundläggande konflikterna i samhället kvarstår.

Med lite välvilja kan man tolka den juridiska processen angående AKP:s stängning som ett test som faktiskt stärkt såväl det demokratiska som det juridiska systemet. Turkiet har under denna period förlorat både tid och energi som hade behövt ägnas åt reformarbetet.

Nya konflikter suger åter musten ur konstruktiv politik. De ultranationalistiska CHP och MHP vägrar svara på regeringens inviter om att diskutera det

Fel! Okänt namn på

digra nationella EU- reformpaketet som lagts fram i utkast (132 lagar och ca 350 förordningar).

Reformarbetet för mänskliga rättigheter inklusive kvinnors rättigheter, yttrandefrihet, organisationsfrihet m.m. har inte haft en positiv utveckling under denna period. Situationen för flera grupper – kurder, assyrier/syrianer, armenier, aleviter, romer och konvertiter – har inte förbättrats. Nationalistiska krafter och stämningar har blossat upp och motsättningar och spänningar i samhället tenderar att öka.

En förutsättning för att kunna lösa den kurdiska frågan och frågan om minoriteters rättigheter är att alla grupper omfattas av grundlagsskyddade rättigheter, och en ny konstitution måste antas där människor skyddas i förhållande till staten, inte tvärtom som det är i den nuvarande konstitutionen.

Regeringspartiet måste visa en stark vilja att gå vidare med EU-förhandlingarna och sätta handling bakom orden om se till att reformer också implementeras i samhället som helhet.

Processen fram till ett EU-medlemskap är mycket viktig. Då är trycket störst för ett kandidatland att genomföra reformer och ofta också stödet för reformer hos väljarkåren. Därför måste kraven på Turkiet från EU och Sverige vara tydliga och inte ha som syfte att stöta bort Turkiet från ett framtida medlemskap, utan tvärtom möjliggöra för Turkiet att nå kraven för att bli medlem, vilket är av godo både för Turkiet och EU.

Under Sveriges ordförandeskap 2009 bör Turkiet vara en prioriterad fråga.

Stockholm den 1 oktober 2008

Anne Ludvigsson (s)

Yilmaz Kerimo (s)